

Blok II-1 De 5 reizen

De vijf reizen tijdens het 2^e graads ritueel

De vijf reizen tijdens het 2^e graads ritueel zijn van een geheel andere orde dan de drie van het 1^e graads ritueel. Ze dwingen ons niet tot leren door lijden, maar vertellen ons van de vijf te onderscheiden stappen op de ontwikkelingsweg, die we door de reizen van het 1^e graads ritueel gaan. Ze vertellen ons, welke vermogens – in casu welke werktuigen – we in die vijf verschillende fasen nodig hebben. Ze culminereren in het vermogen tot **volkomen natuurlijke groei** en dus tot **volkomen natuurlijk leven**, waar **de vlammende ster** het symbool voor is. We leveren tijdens deze reizen geen gevecht of ondergaan geen beproeving. Het gaat meer over een openbaring van de verschillende, opeenvolgende opdrachten en van de vermogens, die we ons bij die verschillende opdrachten hebben eigen te maken.

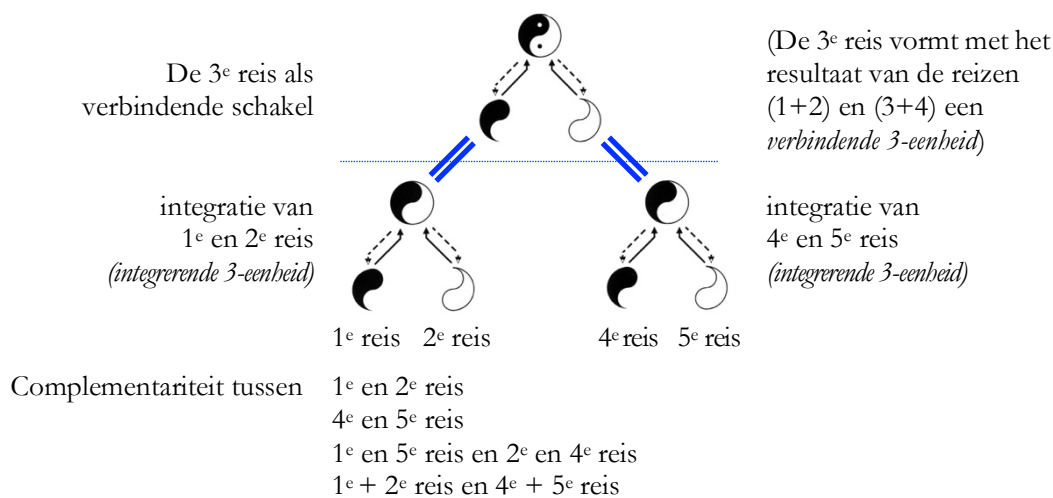
❖ Het wezenlijke verschil tussen het 1^e en 2^e graads ritueel – een totaal andere insteek

We zijn tijdens het 2^e graads ritueel niet meer geblinddoekt. Maar dat is niet, omdat we het 1^e graads ritueel achter de rug hebben en daar het licht hebben gezien. Dat zou zo zijn, als dit ritueel het vervolg zou zijn op het 1^e graads ritueel. Maar dat is niet het geval. Dat is een onjuiste suggestie, die het gilde-systeem suggereert. (zie bijlage 3, blz. 100) *De reizen in de drie graden maken geen deel uit van het gilde-systeem (alleen voor meesters bedoeld)* We zijn ziende, omdat er ons iets geopenbaard wordt. Afgezien van de spiegel, maar tijdens de reizen is het

geen moment de bedoeling, dat de kandidaat op zichzelf wordt teruggeworpen. Hij moet zien, horen, waarnemen, denken, tot zich door laten dringen, wat hem wordt aangereikt. Het ritueel is van een totaal andere aard dan het 1^e graads ritueel, streeft een heel ander doel na, bedient zich van een totaal andere formule en roept daarom ook emotioneel een volkomen anders gearde beleving op. De gehele thematiek rond het innerlijke ontwaken, die alles bepalend is bij het 1^e graads ritueel en waar de blinddoeking het middel toe is, speelt bij dit ritueel niet. Daarom zijn we tijdens dit ritueel gewoon ziende.

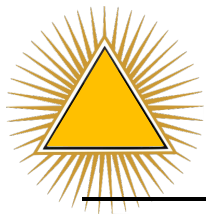
❖ De structuur en balans tussen de 5 reizen

De symbolische rijkdom van de vijf reizen tijdens het 2^e graads ritueel is heel groot. Bovendien is ook hier de structuur weer veelzeggend, zij het anders dan in het 1^e graads ritueel en dat is natuurlijk ook weer geen toeval – die structuur komt natuurlijk voort uit de anders gearde thematiek van dit 2^e graads ritueel. Er is sprake van vijf reizen. Als het om zuivere symboliek gaat – en daar gaan we bij de analyse van de ritus in eerste instantie altijd van uit – dan moet er sprake zijn van twee dualiteiten, die samen op een hoger plan ook weer een dualiteit vormen en door een middelste schakel – de 3^e – worden verbonden. Dat zou dus betekenen, dat de 1^e en 2^e reis tezamen een dualiteit vormen en zo ook de 4^e en de 5^e reis en dat die twee dualiteiten op hun beurt op een hoger plan ook weer complementair zijn en door het wezen van de middelste 3^e reis worden verbonden.

figuur 22

De vraag is nu, in hoeverre deze exacte structuur tussen de vijf reizen aanwezig is.

1^e Reis met hamer en beitel

Hamer en beitel zijn de werktuigen van de leerling. Zo spreken we altijd, omdat we in het gilde-systeem denken. Maar als we er in algemene zin tegen aan kijken, gaat het hier om de arbeid aan ons zelf.

Over die arbeid aan onszelf kunnen we meer of minder gedifferentieerd nadenken, maar uiteindelijk moet er ook de vraag gesteld worden, in welk groter kader die arbeid zijn plaats en doel heeft. Dat brengt onze levensbeschouwing op een principiële ander plan. We komen uit bij de openbaring van de 2^e reis.

2^e Reis met passer en liniaal of 24-delige maatstok

De passer dient hier voor maatvoering in de ruimte.

De passer heeft hier dus een wezenlijk andere symbolische betekenis dan waar hij de scheppende meester symboliseert (zie figuur 4, blz. 10), die we in het symbool van de verenigde passer en winkelhaak kennen. ✧ (Het is zoals het woord bank ook twee totaal verschillende betekenissen heeft.) Dat er ‘in de verte’ wel een zeker verband tussen beide symbolische betekenissen is, is een aardige, maar zinloze notie. We komen daar in blok II-3 op terug.

De liniaal is een gereedschap, dat ook voor maatvoering in de ruimte kan dienen. Er is dus geen duidelijk verschil met de passer. Dat geldt wel voor het alternatief, de 24-delige maatstok. Die is symbolisch veel meer zeggend.

De 24-delige maatstok wordt gekenmerkt door het getal 24 en het feit, dat hij gezien zijn naam dient om de maat te nemen.

○ **Het getal 24 (algemeen symbolisch)**

Het getal 24 is enerzijds het product van $1 \times 2 \times 3 \times 4$ en bundelt daardoor de meest basale kosmische wetten. 24 is numerologisch terug te voeren op $2 + 4 = 6$.

(In de numerologie mag je de cijfers van de getallen van 10 en hoger optellen om de symbolische betekenis van dat getal tot zijn meest basale betekenis terug te voeren. Dat getal heeft dan die basale betekenis gemeen met alle getallen die door optelling van hun afzonderlijke cijfers datzelfde grondgetal opleveren. Het getal 24 heeft dus dezelfde basale betekenis als bijvoorbeeld de getallen 33, 42 of 321, maar zij symboliseren zelf alle een andere, genuanceerdere kijk op het basale getal 6.)

Het getal 6 is het getal, dat de vereniging en eenheid tussen God en zijn Schepping symboliseert of het goddelijke in zijn spiegeling (zie figuur 12, blz. 24 en figuur 24). Het getal 6 vinden we grafisch terug in de zes-puntige ster, ook wel de Davidster of het Salomonszegel genaamd, die dus ook niet voor niets in diezelfde figuur 12/24 terug te vinden is: In de ene driehoek van de macro-kosmos is de Schepper afgebeeld en in de andere driehoek van de micro-kosmos de geschapen mens naar zijn evenbeeld in spiegeling. (Twee driehoeken: $2 \times 3 = 6$)

○ **De 24-deleige maatstok als meetstok in de ruimte en tijd van de Schepping**

Het getal 24 brengt ons dus tot de wereld van Schepper en Schepping. Met die Schepping wordt evident **het fenomeen ruimte** geïntroduceerd.

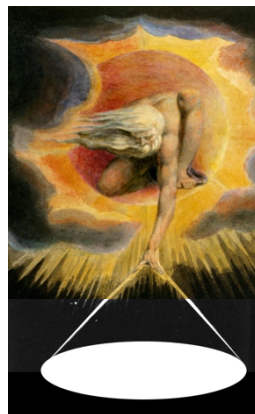
Maar vanaf de oerknal – zoals onze wetenschappers het begin van de kosmische ontwikkeling noemen en mystici en gelovigen de start van de Schepping – is die Schepping ook voortdurend in ontwikkeling en dat blijft goed gaan als de orde en balans maar worden bewaard. (zie hierna bij de Vlamme Ster in blok II-2, blz. 42) Die belangrijke notie formuleert de vrijmetselarij met **voortstuwende wereldorde**. Maar dat betekent wel, dat die Schepping ook gekenmerkt wordt door **het fenomeen tijd**.

Het getal 6 spreekt van de samenhang Schepper-Schepping en het getal 24 doet hetzelfde, zij het op een genuanceerdere wijze. Ruimte en tijd zijn de twee eerste dimensies, waarin die Schepping zich uitdrukt. We vinden het getal 24 concreet terug in onze maatvoering van het etmaal.

De overeenkomst tussen passer en 24-delige maatstok

Het bovenstaande is misschien een wat lange uitweiding, maar het brengt ons wel tot de ontdekking, dat we met de 2^e reis gaan beseffen, dat we met onze arbeid aan de ruwe steen met hamer en beitel ons in de Schepping van de Schepper bevinden. De ritus zegt niet simpelweg, dat ons arbeid zich in de wereld van tijd en ruimte afspeelt, maar in een wereld van Schepper en Schepping en die Schepping doet zich in tijd en ruimte kennen en daarom dus ook onze arbeid.

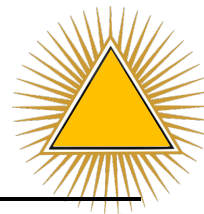
Zowel bij de passer als de 24-delige maatstok gaat het namelijk om **de Schepper en zijn Schepping**. Met de passer wordt ‘de eerste contour’ van de schepping getrokken. De Schepper ligt in het draaipunt, de Schepping is de cirkel. Beide zijn ook in de Davidster terug te vinden. Bovendien vinden we dezelfde oer-cirkel in de vorm van de slang, die in zijn eigen staart bijt (de Ouroboros), ook in figuur 24 als het geheel omvattend beeld opgenomen.

figuur 23 (= 4)

figuur 24 (= 12)

Men kan op drie verschillende manieren de opdracht van de 2^e reis met passer en 24-delige maatstok interpreteren. Daarbij gaan de drie mogelijkheden geleidelijk in elkaar over.

1. De beide werktuigen dienen om de arbeid aan de ruwe steen – waar de 1^e reis ons toe aanzet – te toetsen. Met de passer wordt de maat genomen. Met de 24-delige maatstok eveneens – in de ruimte en in de tijd, al naar gelang men dit werktuig wenst te zien. En als het ritueel van een liniaal in de betekenis van ‘rij’ uitgaat, dient dit werktuig om de steen op vlakheid te controleren. De rij is dus symbolisch veel minder rijk.
2. De beide werktuigen dienen om te controleren of de steen geschikt is voor de bouw. De beide instrumenten moeten dan zowel gebruikt worden om de eigen steen te meten, als om te meten, *waar* en – zo men de 24-delige maatstok zo wil zien – *wanneer* onze steen geplaatst kan worden. (De liniaal kan dan geen rij meer zijn, want daar kan men noch in de ruimte, noch in de tijd de maat mee nemen.)
3. Zo komen we als vanzelf bij de ruimste interpretatie van beide werktuigen en dus van de 2^e reis als geheel: Wat zijn de ruimte, plaats en tijd, waarin de steen, waar ik aan werk en verantwoordelijkheid voor draag, geplaatst moet worden?

De opdracht van de 2^e reis kan niet beperkt blijven tot de eerste of tweede interpretatiemogelijkheid, maar moet tot en met de derde gezien worden. Eigenlijk is de opdracht om de werktuigen achtereenvolgens op alle drie de manieren aan te wenden. Immers, reeds de gezel moet zijn plaats en rol in het grotere geheel gaan zoeken. De meester moet zelfs de gehele bouw in ruimte en tijd in mythische zin kunnen overzien. Wie het tijdsgewricht, waarin zijn huidige leven zich afspeelt, niet enigszins begrijpt, kan als gezel al niet goed functioneren, laat staan als meester. We moeten dus alle drie niveaus van toepassing doorlopen. Zonder te weten, waar en wanneer we onze steen in de te bouwen tempel hebben te plaatsen, is er geen perspectief voor de arbeid, waar de 1^e reis toe oproept.

De complementariteit tussen de 1^e en 2^e reis

De 1^e reis betreft arbeid aan ons eigen wezen. De 2^e reis vormt als het ware de overgang van ‘binnen’ naar ‘buiten’ en roept ons op onze plaats in ruimte en tijd te ontdekken. De 1^e reis is actief, creërend, de 2^e reis is dat juist niet, want we zoeken onze plaats in een bestaande situatie.

3^e Reis met de koevoet

Ook bij de koevoet is er sprake van verschillende interpretatie-mogelijkheden. En ook hier zal – net als bij de 2^e reis – blijken, hoe die in elkaar overgaan en culminerend in een hoogste opdracht.

Het belangrijkste kenmerk van de koevoet is, dat hij een hefboomwerking mogelijk maakt. Met de koevoet kan je een moment maken. Als de arm maar lang genoeg gekozen wordt, zijn er met de koevoet theoretisch onmetelijke krachten te ontwikkelen.

Die onmetelijke krachten kunnen in diverse opzichten aangewend worden:

- Afbreken wat ongeschikt is voor de bouw.
- Openbreken wat er aan blokkerende onzuiverheden aan het licht gebracht moet worden, teneinde deze op te ruimen.
- Openbreken wat er aan verborgen kwaliteiten in ons werkeloos ligt te sluimeren; ons daarvan bewust worden en ze leren te gebruiken.
- Ons bewust worden van de enorme krachten, die de mens zou kunnen ontwikkelen. De koevoet wil ons duidelijk maken, dat we oneindige krachten vanuit ons eigen wezen kunnen vrij maken. Er sluimeren immers goddelijke vermogens in de mens. Jezus toonde ons die verborgen vermogens middels zijn wonderen. Het is het instrument, dat symbool kan staan voor de onbegrijpelijke, magische krachten, waarmee de piramides zijn gebouwd en anderzijds die, welke wij vrij maken bij het gebruik van atoom-energie, waarbij het maar zeer de vraag is of wij die grote krachten en hun effecten wel weten te beheersen.

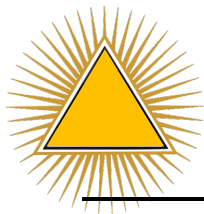

figuur 25

- Vanwege de grote krachten, die met de koevoet ontwikkeld kunnen worden, moeten we er ook voorzichtig mee leren omgaan om geen brokken te maken. En zo groeien we toe naar de opdracht, die de 4^e reis ons aanreikt.

4^e Reis met de winkelhaak

Wie de krachten van de koevoet in zichzelf bewust wordt en ze begint te gebruiken, wordt geconfronteerd met waar Goethes sprookje van de tovenaarsleerling voor waarschuwt. (zie figuur 2, blz. 3) Als we de natuurkrachten, maar ook de in ons sluimerende magische grote krachten niet harmonisch in het leven weten aan te wenden, zijn de rampen niet te overzien. Dus moet de volgende reis ons tot harmonisch handelen oproepen. De winkelhaak, zoals die bij de 4^e reis wordt bedoeld, is het werktuig, dat ons oproept alleen te handelen in de rechte verhoudingen tussen geest en stof, tussen mens en O.:B.:d.:H.:., tussen mensen onderling en tussen mens en alle leven. Zo wordt de winkelhaak het symbool voor rechte verhoudingen, vandaar voor harmonie en balans.

N.B. 1:

Net als bij de passer bij de 2^e reis moeten we ons realiseren, dat symbolen pas in de context, waarin ze gebruikt worden, hun betekenis krijgen. (Daar komen we in blok II-3, blz. 46, *De formule van symbolische verhalen (4)* op terug.)

De winkelhaak is niet precies hetzelfde instrument, waarmee de gezelschapen steen controleert, noch precies dezelfde winkelhaak, die met de passer het symbool der vrijmetselarij vormt. Symbolen in verschillende contexten rigide één duiding geven leidt maar al te vaak tot verwarrende interpretaties. Zeker, er zijn aspecten, die gelden voor deze drie situaties, waarin de winkelhaak in onze ritus voorkomt. Dat hoeft niet genegeerd te worden, maar pas op voor rigide gelijkstelling. De winkelhaak is hier primair het gereedschap van de meester, die door de **rechte verhoudingen** de **balans** bewaart om de macht van de koevoet in de hand te houden.

N.B. 2:

Weer wordt duidelijk, hoeveel er verloren gaat, als we ervan uitgaan, dat de inwijdeling een gezelschap moet worden. Dat strookt al niet met de 3^e reis, maar zeker niet met de 4^e en al helemaal niet met de 5^e reis. (zie bijlage 3, blz. 100) *De reizen in de drie graden maken geen deel uit van het gilde-systeem (alleen voor meesters bedoeld)*

5^e Reis zonder werktuigen

Tijdens de 5^e reis zijn de werkingen van de gereedschappen van de voorafgaande vier reizen zowel *geïntegreerd* als *geïnternaliseerd*. Daarom kunnen we afstand nemen, alles loslaten en ons overgeven. We zijn tijdens de 5^e reis het tegendeel van de control-freak. Het is dus een reis vol overgave aan de voortstuwende wereldorde. Er is sprake van een soort genade na de harde arbeid van de voorafgaande vier reizen. We zijn zodanig in harmonie met de natuurlijke, vormende krachten, dat alles als vanzelf gaat. We zijn bereid en in staat in volkomen ‘onschuld’ en overgave het leven te aanvaarden, zoals het zich aandient.

❖ De Vlamme Ster tijdens de 5e reis

Als de kandidaat zijn reis van het W.: door het N.: naar het O.: gaat wordt hij door de A.:Mr.: op de vlamme ster gewezen, die zojuist ontstoken is. Het ritueel beperkt zich tot de woorden:

Gedurende deze reis wordt de vlamme ster zichtbaar en wordt de aandacht van de kandidaat daarop gevestigd.

Het gebeuren wordt echter veel indrukwekkender, als het voorstel uit de publicatie *...Om met U te werken...* wordt nagevolgd, wat in veel loges ook gebeurt: De voorgeschreven tekst luidt daarin:

Zodra de kandidaat aan de O.:-zijde van het tableau is gekomen, maakt hij halt en front, terwijl de A.:Mr.: en alle Bbr.: zich van hun zetels verheffen en de houding van trouw aannemen. Hierop spreekt de A.:Mr.: de volgende woorden uit, daarbij uitvoerende wat hij beschrijft, terwijl de kandidaat hem hierin navolgt:

A.:Mr.: *De benen gespreid, de voeten stevig op de aarde geplant, het lichaam gestrekt, de armen uitgespreid, het hoofd opgeheven, het hart in het midden en de blik gericht – op dit moment wordt de vlamme ster ontstoken, terwijl alle Bbr.: hierop wijzen – op de vlamme ster met de letter G, het symbool van de glorie van de Grote Geometer, die in zijn oneindige liefde het beelal onderhoudt en bestuurt. Laat dan alzo ons hart in ons brandende zijn, opdat wij liefde uitstralen tot de medemens. Daarna vervolgt de kandidaat zijn 5^e reis.*

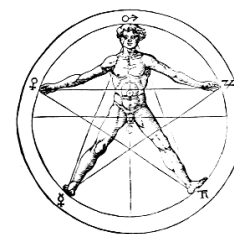
Wat de reizen betreft is dit waar het 2^e graads ritueel in culmineert, wat ook zo pleit voor bovenstaande dramatisering. Bovendien kan dit ritueel wel wat meer dramatische momenten gebruiken. (zie blok II-3, *Een Geleider bij het 2e graads ritueel?*, blz. 49)

Het **pentagram** is de geometrische figuur, die getuigt van **volkomen natuurlijke groei**, van een vorm van **ontwikkeling, die te allen tijde de balans bewaart**.

In het pentagram ligt namelijk de gulden snede verborgen, die wiskundig en één-dimensionaal van die natuurlijke groei getuigt. In alle levensvormen – van melkwegstelsels tot schelpdierjes vinden we die verhouding in hun vormgevingen terug. (Weer gaat het om een vermogen, dat van meesterschap getuigt en dus verder reikt, dan wat de gezelschapen vernag.)

figuur 26

figuur 27

Hoezeer de vlamme ster op alle fronten van leven geldt, blijkt uit de tekst in de catechismus van de 2^e graad.

Vraag: *Waar wordt de volledige en volmaakte loge door verlicht?*

Antwoord: *Door de Vlamme Ster, waarvan het licht doordringt tot zelfs in de verste schuilhoeken.*

Het gaat dus om een wetmatigheid, die in alles werkzaam is.

Vraag: *Wat deed de vijfde reis u kennen?*

Antwoord: *De innerlijke beleving van het goddelijke in ons, het hoogste ideaal, slechts bereikbaar in het licht van de Vlamme Ster met de letter G.*

De catechismus is helaas niet duidelijk, waar het de specifieke betekenis van de vlamme ster geldt. Daardoor gaat de unieke betekenis van dit prachtige symbool voor velen verloren en lijkt er geen verschil te bestaan tussen de vlamme ster met de letter G en de verenigde passer en winkelhaak met de letter G. Daarom komen we in het volgende blok II-2 uitgebreid op deze thematiek terug.